

Ruddershove, Brugge: Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureauonderzoek)

Opdrachtgever: OCMW Brugge
Ruddershove 4, 8000 Brugge

Uitvoerder: AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek)
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek), februari 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek).

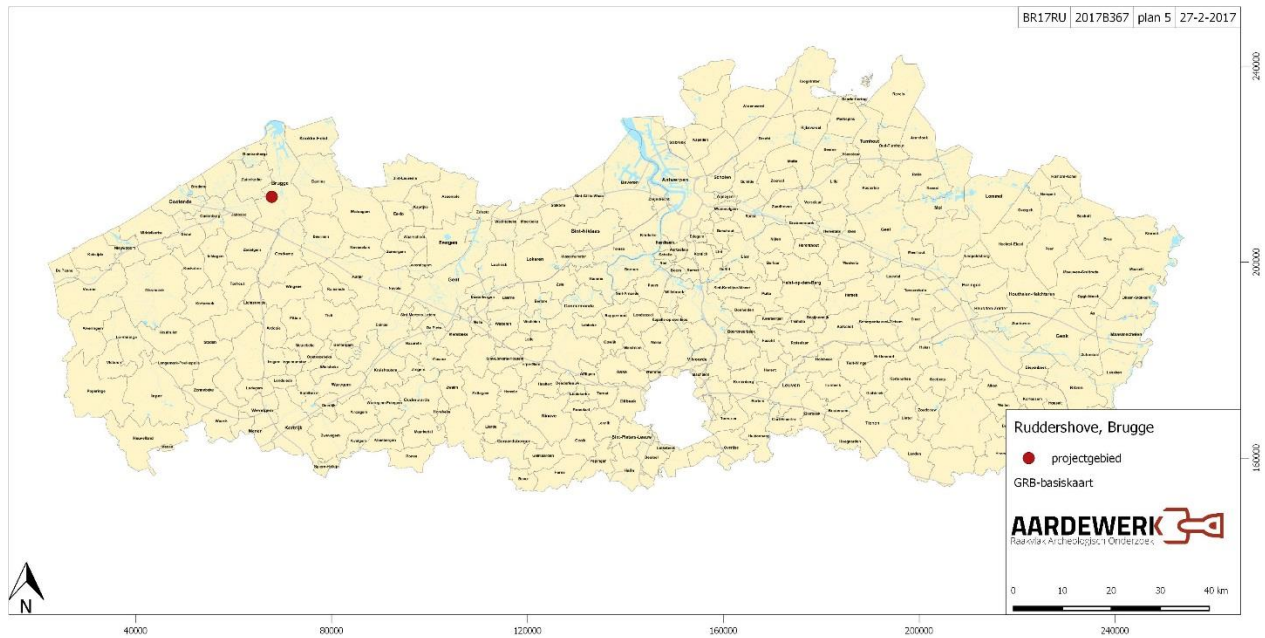
Inhoud

Deel 1: Bureauonderzoek

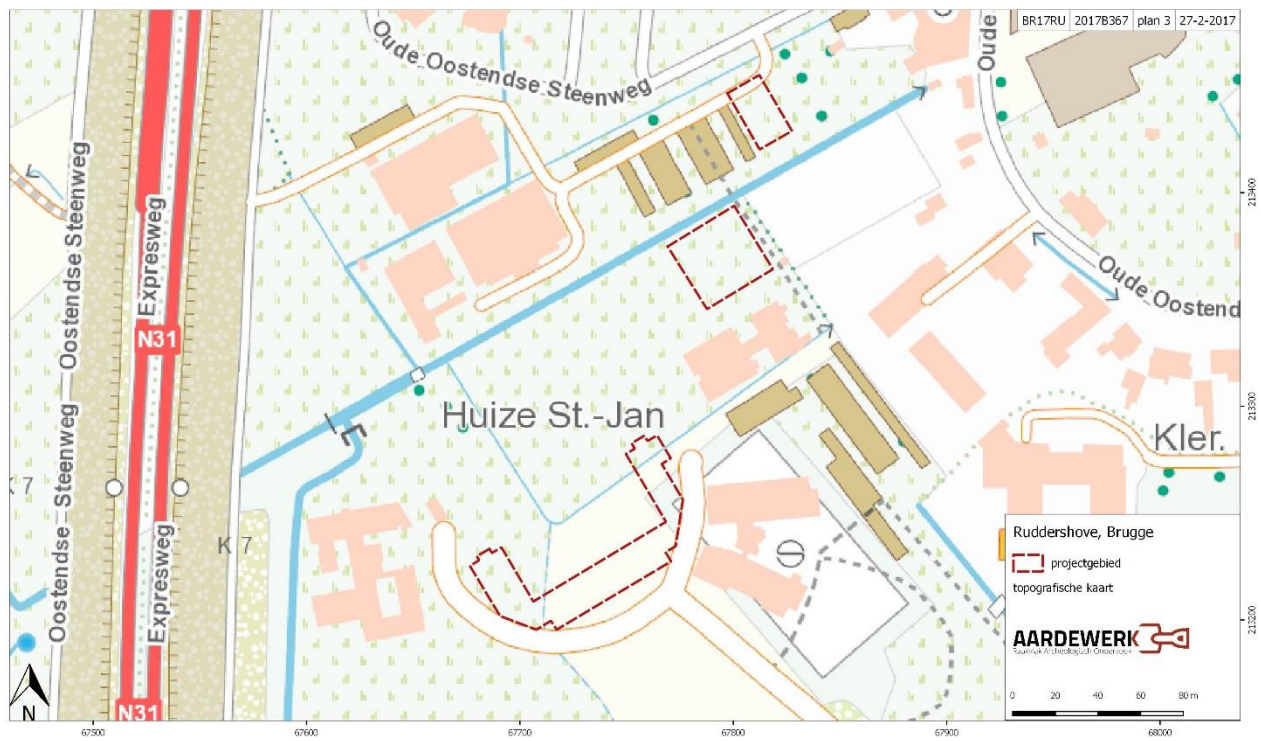
1	Administratieve gegevens	6
2	Inleiding	7
3	Onderzoeksopdracht	8
3.1	Vraagstelling	8
3.2	Werkwijze	8
4	Assessmentrapport	9
4.1	Bodemkundige situering.....	9
4.2	Historische situering van de streek	12
4.3	Archeologische voorkennis.....	21
5	Besluit.....	25

Deel 2: Algemeen besluit

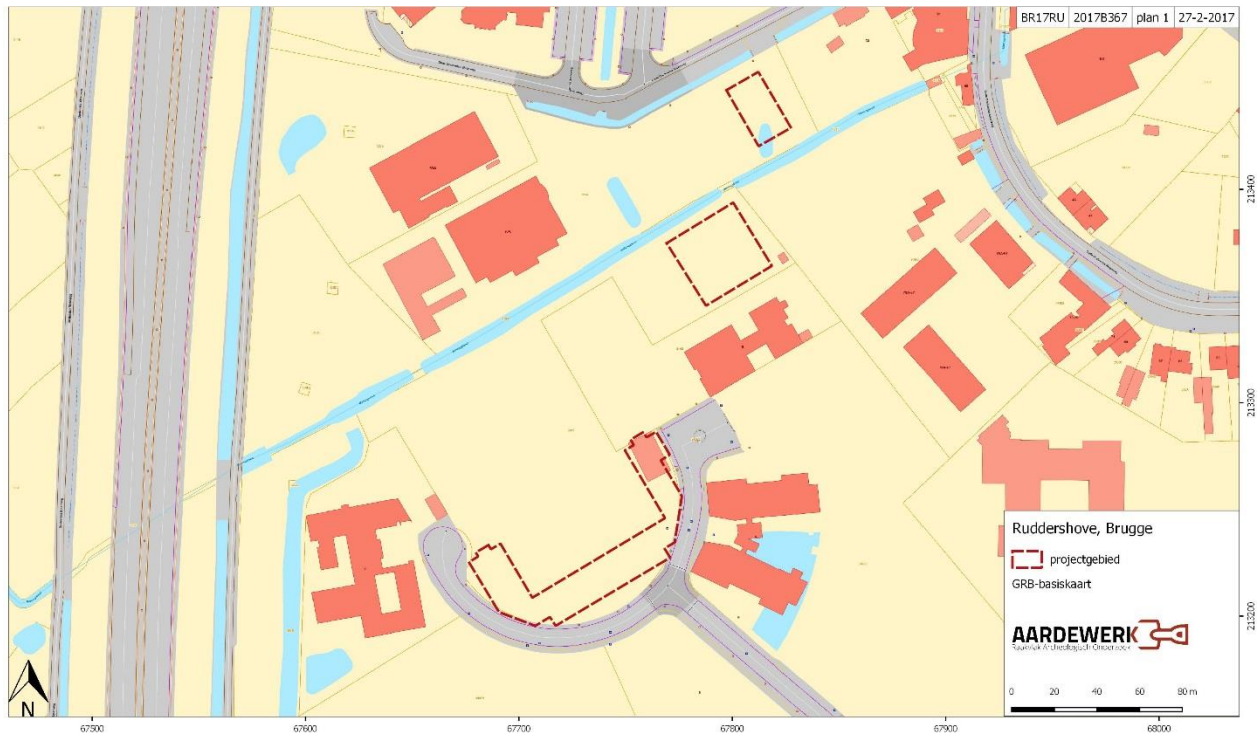
6	Synthese.....	26
7	Afweging noodzaak verder onderzoek	26
7.1	Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek	27
7.2	Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek	27
8	Bibliografie.....	28
9	Bijlagen.....	29

Figuur 1: Situering van het projectgebied (AGIV)

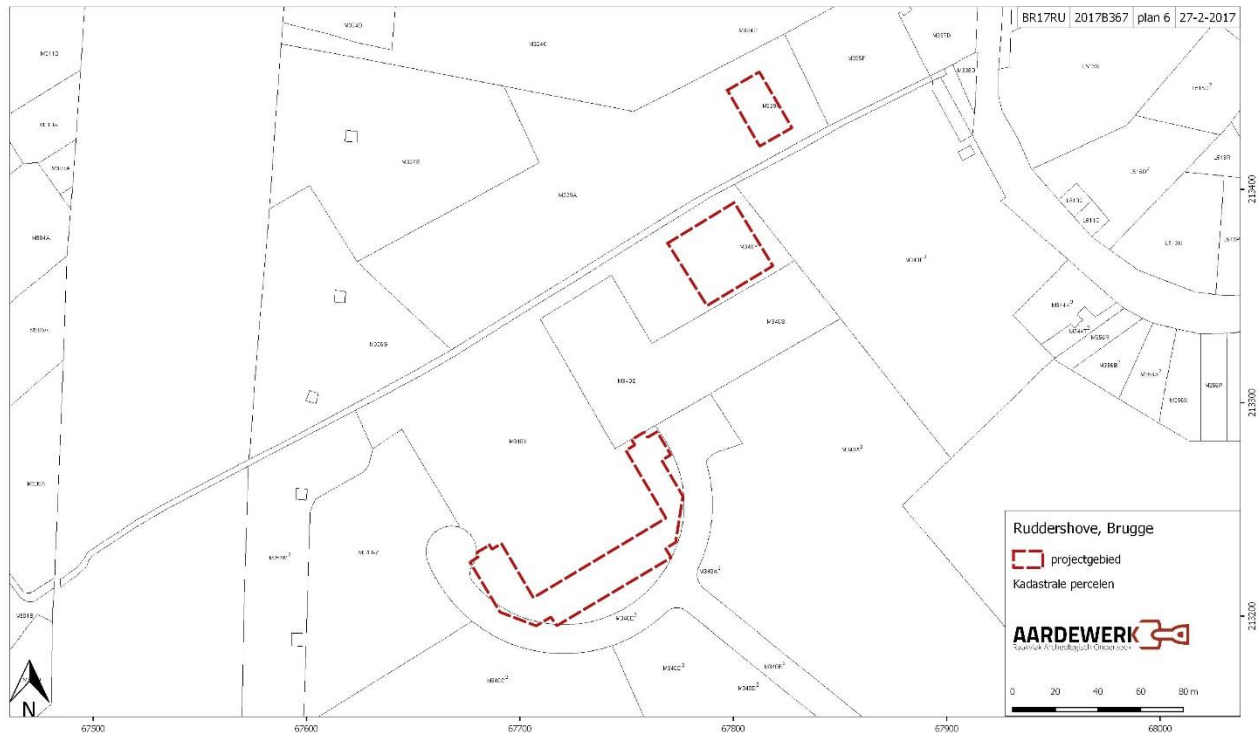
Figuur 2: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart: 1/10 000 (AGIV)

Figuur 3: Het onderzoeksgebied op het Grootchalig Referentiebestand (AGIV)

Figuur 4: Het onderzoeksgebied op de orthofoto uit 2016 (AGIV)

Figuur 5: Het onderzoeksgebied op de kadasterkaart (cadgisweb)

Deel 1: Bureauonderzoek

1 Administratieve gegevens

Ruddershove, Brugge

Projectcode bureauonderzoek:	2017B367
Naam aanvrager:	Dieter Verwerft
Erkennings nummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00103
Naam site:	Ruddershove, Brugge
	BR17RU

Opdrachtgever: OCMW Brugge, Ruddershove 4, 8000 Brugge, BE: 0207.832.792

Uitvoerder: AardeWerk, Raakvlak Archeologisch Onderzoek

Auteurs: Dieter Verwerft, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak),
Kornvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Ruddershove 4, 8000 Brugge

Bounding box: 67799.3 m – 213446.6 m; 67830.8 m – 213428.4 m; 67719.1 – 213195.3 m; 67677.2 - 213226.2 m

Naam site: Ruddershove, Brugge; afkorting: BR17RU

Kadaster: Brugge, 8^e afdeling, sectie M, nummers: 340E2, 340S en 329A

Relevante termen theasuri Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek

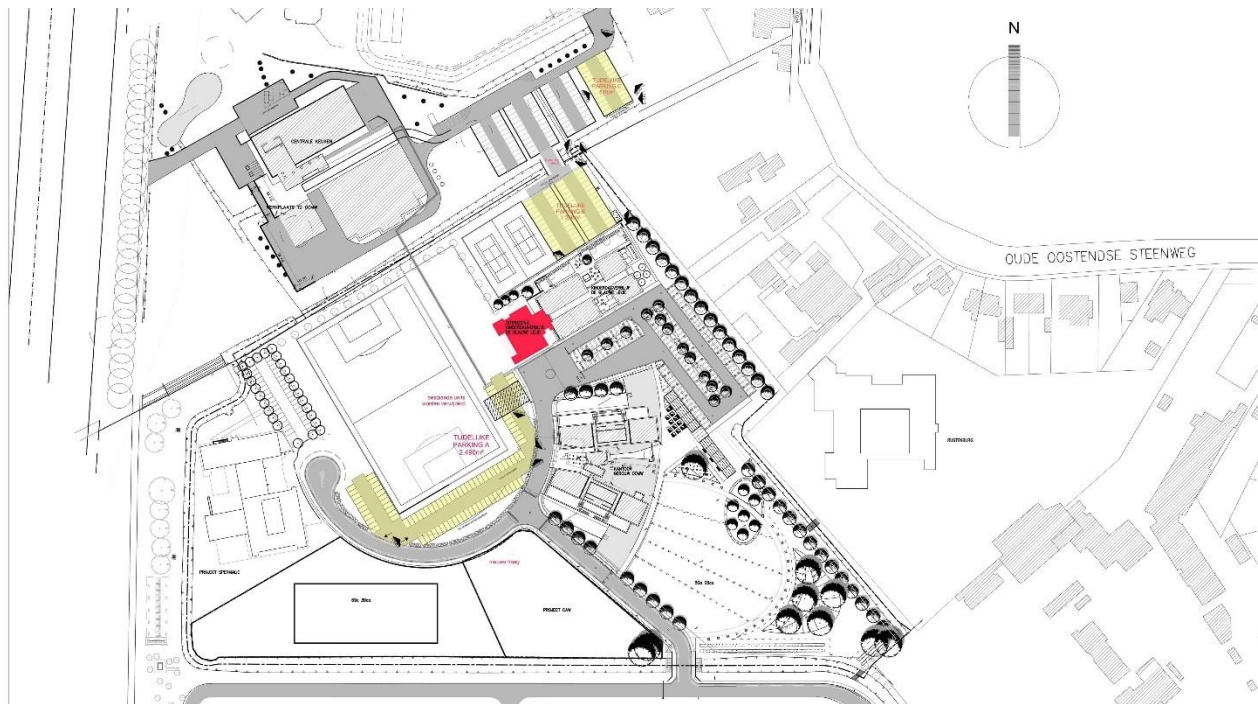
Periode: februari 2017

Archeologische verwachting: geen archeologische verwachting

Aanleiding van het onderzoek: aanleg tijdelijke parking

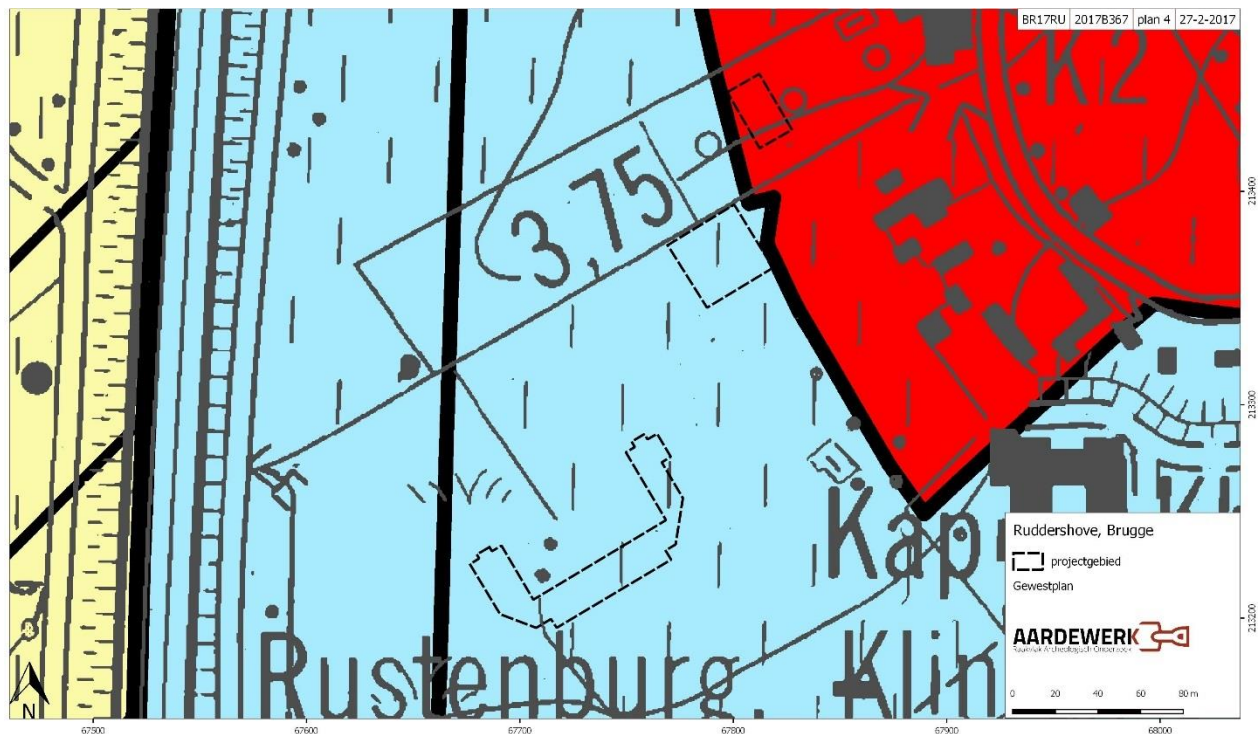
2 Inleiding

Het OCMW Brugge plant de aanleg van een tijdelijke parking ter hoogte van de hoofdzetel langs Ruddershove in Brugge. Op drie locaties verspreid over de site worden 185 parkeerplaatsen voorzien op 4.250 m² (510, 1250 en 2490 m²). De terreinen zijn in het verleden reeds bouwklaar gemaakt: de grond is geniveleerd en aangedamd. De bodemingreep beperkt zich tot het afgraven van de graszoden en het storten van steenslag. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt de OCMW Brugge samen met AardeWerk, Raakvlak Archeologisch Onderzoek. Doel van de opdracht is het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek. Dit onderzoek resulteert in een archeologienota.

Figuur 6: Ontwerpplan voor de geplande werken

Het onderzoeksterrein ligt langs Ruddershove en de Oude Oostendse Steenweg in de wijk Sint-Pieters-op-den-Dijk in Brugge. Het perceel is groter dan 3000 m² en de effectieve ingreep in de bodem is groter dan 1000 m², waardoor de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet overschreden worden. Volgens het gewestplan ligt het projectgebied in 'woongebieden' (0100), en 'gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut' (0200). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt of een beschermde archeologische site. Op deze basis wordt een archeologienota zonder ingreep in de bodem opgesteld.

Figuur 7: Het onderzoeksgebied op het gewestplan (AGIV)

3 Onderzoeksopdracht

3.1 Vraagstelling

De voornaamste vraagstelling bij het ontwerp van de geplande werken: bestaat de kans dat de geplande bodemingreep archeologisch erfgoed beschadigt. Met andere woorden: is een archeologische opvolging (om dit erfgoed in kaart te brengen) noodzakelijk.

Volgende onderzoeksvragen staan hierbij centraal:

- Welke aanwijzingen bieden historische bronnen over het aanwezige archeologische erfgoed
- Wat is de landschapsgeschiedenis van het terrein
- Wat is de impact van de geplande werken op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed

3.2 Werkwijze

Het projectgebied ligt in een zone die gekenmerkt is door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht verleend aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik in en rond het gebied. De aard van de werken is afgewogen tegenover de beschikbare kennis van het projectgebied op archeologisch, historisch en landschappelijk vlak.

Het kaartmateriaal wordt aangemaakt in een GIS-omgeving (Quantum GIS) en de lijsten zijn verwerkt met het Microsoft Office pakket. Het projectgebied wordt geprojecteerd ten opzichte van

verschillende kaartlagen. De aard- en bodemkundige gegevens zijn geraadpleegd via de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Historische kaarten zijn opgezocht via geopunt.be. Op basis van de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) wordt het archeologisch kader geschetst.

De onderzoeksstrategie wijkt niet af van de Code Goede Praktijk.

Het terrein is momenteel in gebruik als grasland, tennisvelden en braakliggend.

Figuur 8: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart (DOV)

4 Assessmentrapport

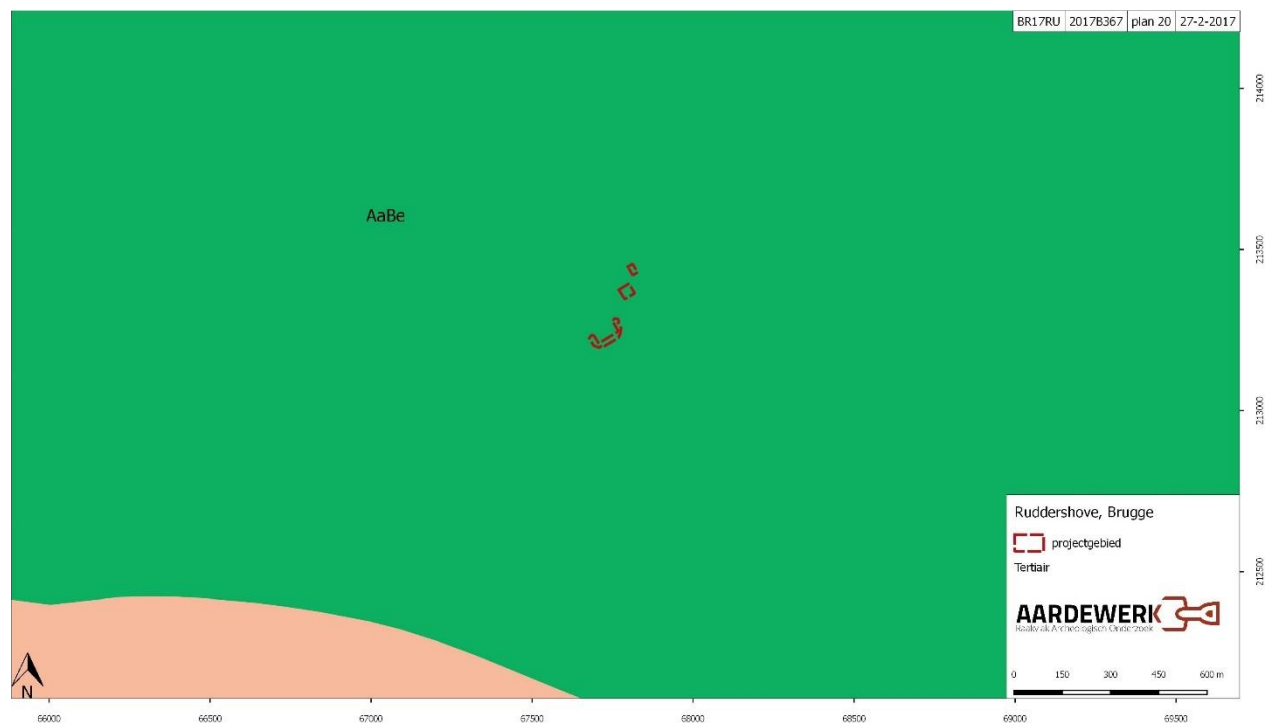
4.1 Bodemkundige situering

Het onderzoeksterrein behoort tot de oostelijke kustpolders, net ten noorden van de grens met de zandstreek. Dit betreft relatief jonge bodems gevormd in de laatste 2000 jaar. De bodemkaart classificeert het projectgebied als 'overdekte pleistocene gronden - gebroken poldermateriaal op pleistoceen zand' (m.Pk2), 'kreekruggronden en overdekte kreekruggronden' (m.A2-D2) en 'antropogeen' (OB) (figuur 9). In bijlage 1 staat een uitgebreide legende bij deze bodemtypes.

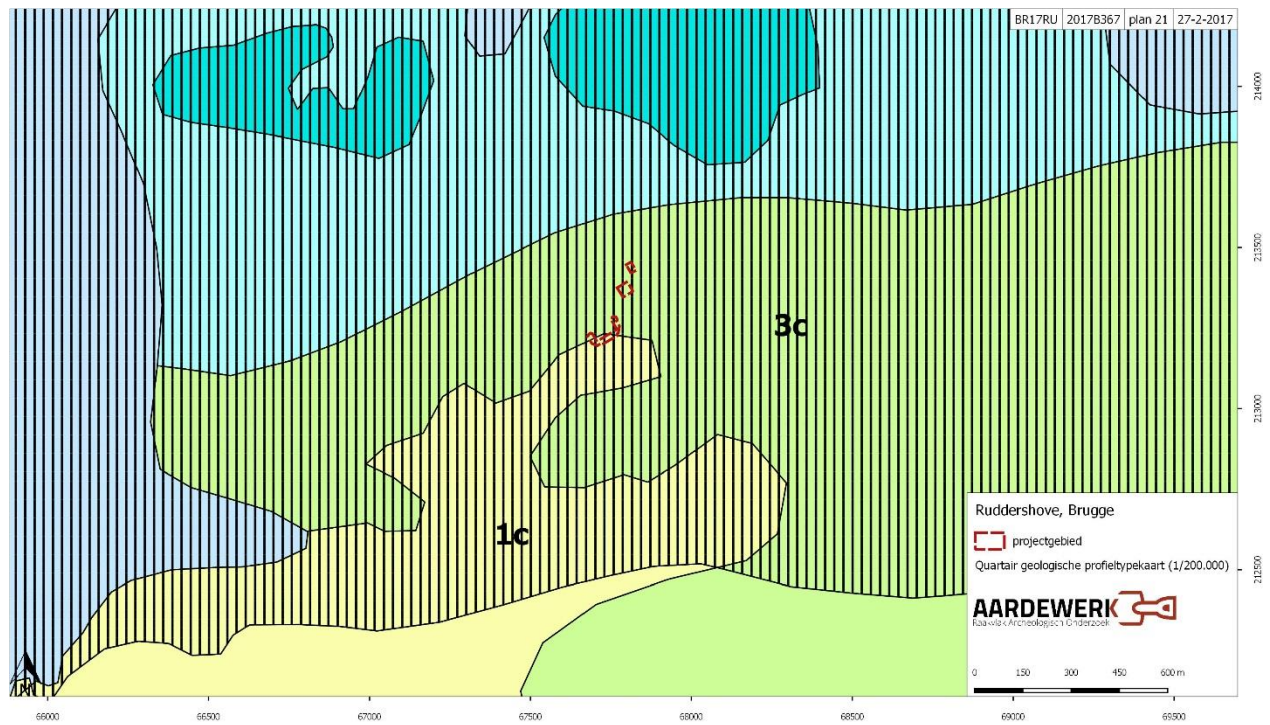
Geologisch behoort de onderzoekslocatie tot de formatie van Aalter, meer bepaald het lid van Beernem (AaBe), bestaande uit grijsgroen zand en kleihoudend, kleilaagjes met zandsteen (veldsteen) dat weinig kalkhoudend, glauconiet- en glimmerhoudend is. In de kustpolders heeft de tertiaire ondergrond geen invloed op het archeologisch bodemarchief.

De quartair geologische kaart classificeert het onderzoeksgebied als 'Holocene en/of Tardiglaciale getijdenafzettingen (c) bovenop de Pleistocene sequentie 3' (type 3c) en 'Holocene en/of Tardiglaciale getijdenafzettingen (c) bovenop de Pleistocene sequentie 1' (type 1c).

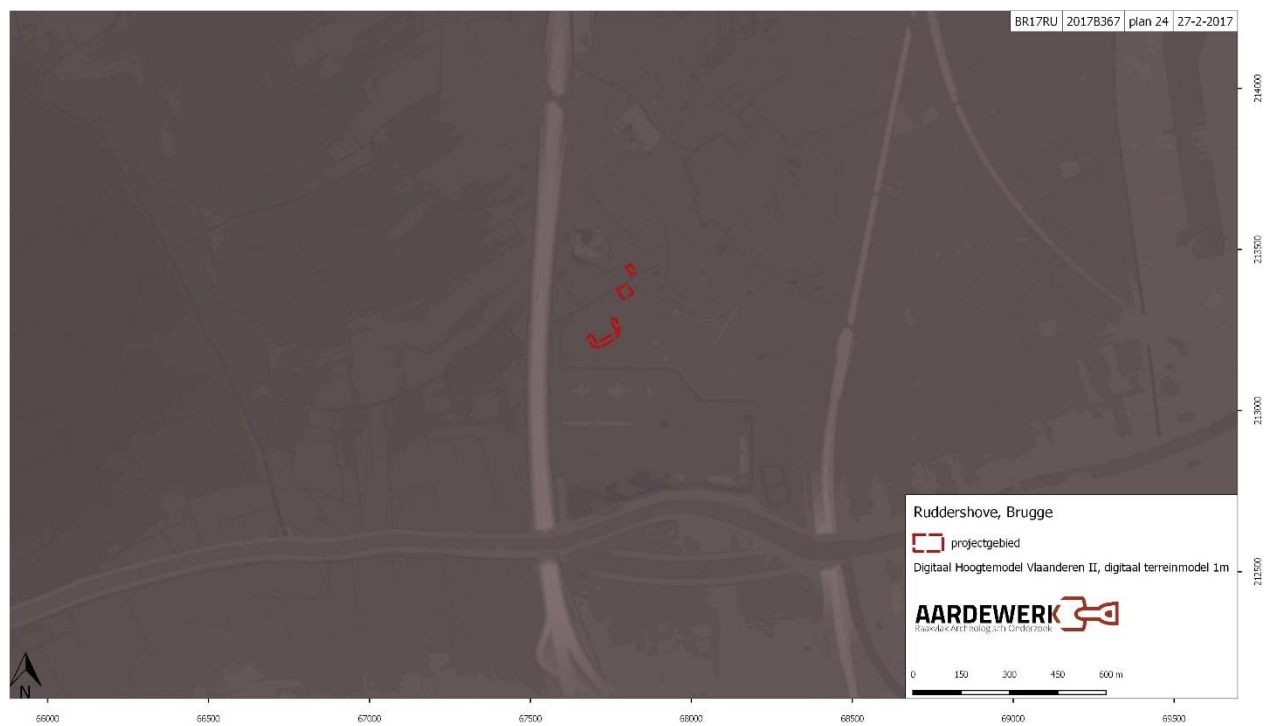
Het landschap in de wijk Sint-Pieters-op-de-Dijk is vrij vlak met nauwelijks hoogteverschillen. De hoogteverschillen in de omgeving van het projectgebied zijn beperkt. Op het hoogteprofiel is duidelijk zichtbaar dat de hoogteverschillen op het terrein minimaal zijn: tussen 3,2 en 4,0 m TAW. De erosiegevoeligheid in de omgeving van het projectgebied van het projectgebied is 'verwaarloosbaar'.

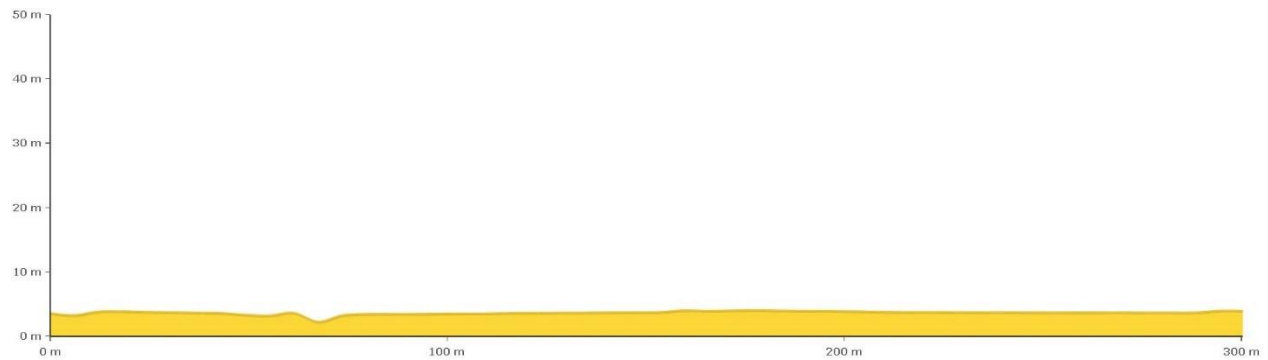
Figuur 9: Het projectgebied op de tertiair geologische kaart (dov.vlaanderen.be)

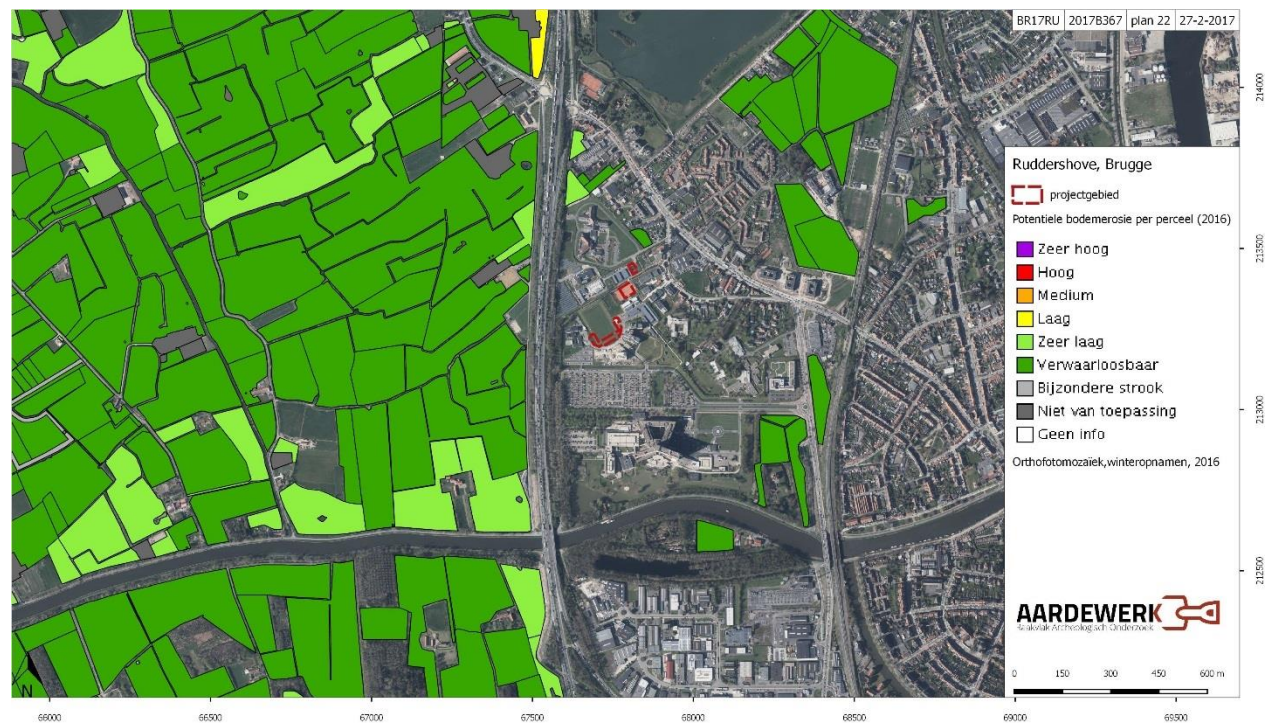
Figuur 10: Het projectgebied op de quartair geologische kaart (dov.vlaanderen.be)

Figuur 11: Het projectgebied op de hoogtekarte (AGIV)

Figuur 12: Hoogteprofiel ter hoogte van het onderzoeksgebied (geopunt.be)

Figuur 13: Het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (2016) (AGIV)

4.2 Historische situering van de streek

Het gebied situeert zich grotendeels op het grondgebied van Sint-Pieters-op-de-Dijk, een wijk in Brugge (gebaseerd op inventaris.onroerenderfgoed.be, ID: 121850). Sint-Pieters ligt in het poldergebied achter de zee en wordt aan de zuidkant begrensd door de zandstreek. Dit gebied wordt in de Merovingische tijd aangeduid als de '*pagus Flandrensis*' bestaande uit drie kroondomeinen: Snellegem, Sijsele en Weinebrugge. Rond 850 splitst de nieuwe parochie Sint-Salvators zich van Snellegem af en in de 13de eeuw ontstaat op dit grondgebied de parochie Sint-Pieters-op-de-dijk. De Leet vormt de scheiding met de moederparochie Sint-Salvators. De begrenzing van de parochie kent in de loop der tijden verschillende wijzigingen. Tussen 1275 en 1283 verwerft Brugge een ruime strook rond de stad, de Paallanden, zo genoemd naar de afbakening met

grenspalen. Het zuidelijke deel van Sint-Pieters-op-de-dijk valt voortaan onder de jurisdictie van de stad.

Het graven van de tweede stadsomwalling in 1297 snijdt een deel van de Sint-Gillisparochie van de binnenstad af en na verloop van tijd wordt dit noordwestelijk deel van Sint-Gillis bij Sint-Pieters gevoegd. Tijdens de Franse overheersing worden in 1795 de grenzen van de parochies nogmaals gewijzigd. Sint-Pieters-op-de-dijk wordt aan de zuidkant uitgebreid tot aan het kanaal Brugge-Oostende. Het stuk tussen het kanaal Brugge-Oostende en de Ezelpoort, waar later de parochie Christus-Koning ontstaat, blijft Brugs grondgebied. In 1798 wordt ook het stukje moereengebied ten westen van de Blankenbergse Vaart, dat tot dan bij Sint-Andries hoort, bij Sint-Pieters gevoegd. De verbinding met de zee via het kanaal Brugge-Oostende voldoet niet meer en er moest naar een oplossing worden gezocht. Reeds in de jaren zestig en zeventig van de 19de eeuw bestonden er plannen om de Brugse haven uit te bouwen zoals in de buurlanden, waar grote haveninfrastructuurwerken plaats vonden.

Figuur 14: Uitgraven van een afleidingskanaal aan de Houtkaai te Sint-Pieters-op-den-Dijk, Kasteel Ruddershove op de achtergrond (erfgoedbrugge.be)

Op het eind van de 19de eeuw wordt het project Brugge-Zeehaven gelanceerd. Deze krijgt concreet vorm door toedoen van de Gentse liberaal August de Maere. Hij zet zijn ideeën op papier in de brochure *'D'une communication directe de Bruges à la mer'*. Dit is het startsein voor de beweging Brugge-Zeehaven. Op het einde van de 19de eeuw begint de uitbouw van de Brugse zeehaven. Een nieuw kanaal zorgt voor de verbinding met de zee. Een uitbreiding van het Brugse grondgebied is

daarom noodzakelijk. Door het graven van het zeekanaal in 1896 wordt een deel van het grondgebied Koolkerke bij Sint-Pieters gevoegd, het zeekanaal vormt nu de oostelijke grens. Wanneer dan in 1899 de stad Brugge Sint-Pieters inlijft, verliest de gemeente definitief haar autonomie. In de loop van de 20ste eeuw zal de uitbouw en impact van de haven op Sint-Pieters gestaag toenemen.

Het toponiem 'Ruddershove' of Riddershof verwijst naar een verdwenen kasteelgoed. Soms wordt het goed Ooievaarsnest genoemd, omdat er wellicht ooit ooievaars genesteld hebben (COORNAERT, 1972, 278 en 286).

Figuur 15: Het projectgebied op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus (1561-1571)

In dit deel van de polders worden, op de gronden van lenen of abdijen, boerderijen met walgrachten gebouwd. Deze liggen vaak aan de oorsprong van de latere kastelen. Sommige hebben een dubbele omwalling: op het opperhof staat de herenwoning, op het neerhof de boerderij (onder meer Ruddershove). Daarnaast zijn er ook talrijke boerderijtjes en huizen van landarbeiders.

Op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus (1561-1571) ligt het vermoedelijke projectgebied in een vrij dicht bewoond landschap. Langs de Oostendse steenweg staan verschillende sites met walgracht afgebeeld. De kaart van **Fricx** (1712) vermeldt het Tempelhof. Vanaf het eind van de 12de eeuw tot de opheffing van de orde in 1312 hebben de tempeliers een domein met omwalde hoeve en kapel tussen het kanaal Brugge-Oostende (de Leet) en de Oostendse Steenweg, onder meer op de gronden van het huidige Sint-Janshospitaal. De machtige tempeliers kunnen hun eigendommen in Brugge bereiken via een privé-brug over de Leet, ter hoogte van de

huidige Waggelwaterbrug. Na het verdwijnen van de tempeliers blijft de hoeve bestaan, tot ze in 1912 het veld moet ruimen voor de borstelfabriek van Delhaize.

Figuur 16: Het projectgebied op de kaart van Fricx (AGIV)

De naam van de huidige Oostendse Steenweg is pas vanaf het begin van de 19e eeuw in gebruik. Voorheen staat de weg bekend als Zandweg, Santweghe of Oostendsche Calsei. Het huidige tracé wordt omstreeks 1934 recht getrokken, maar verschillende delen van het oorspronkelijke kronkelend tracé zijn nog bewaard gebleven als de Oude Oostendse Steenweg. Het projectgebied ligt langs een overgebleven bocht.

Op geen enkele historische kaart staat bewoning afgebeeld op de projectlocatie. Op de **Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden**, opgemaakt door de graaf van Ferraris (1770-1778) bestaat het projectgebied uit weides en akkers. Het terrein ligt in een gesloten landschap bestaande uit met hagen akkers, weides en boomgaarden. De **kaart van Vandermaelen** (1846-1854), de **Atlas der buurtwegen** (1841) en de **kadasterkaart van Popp** (1842-1879) vermelden geen bijkomende informatie.

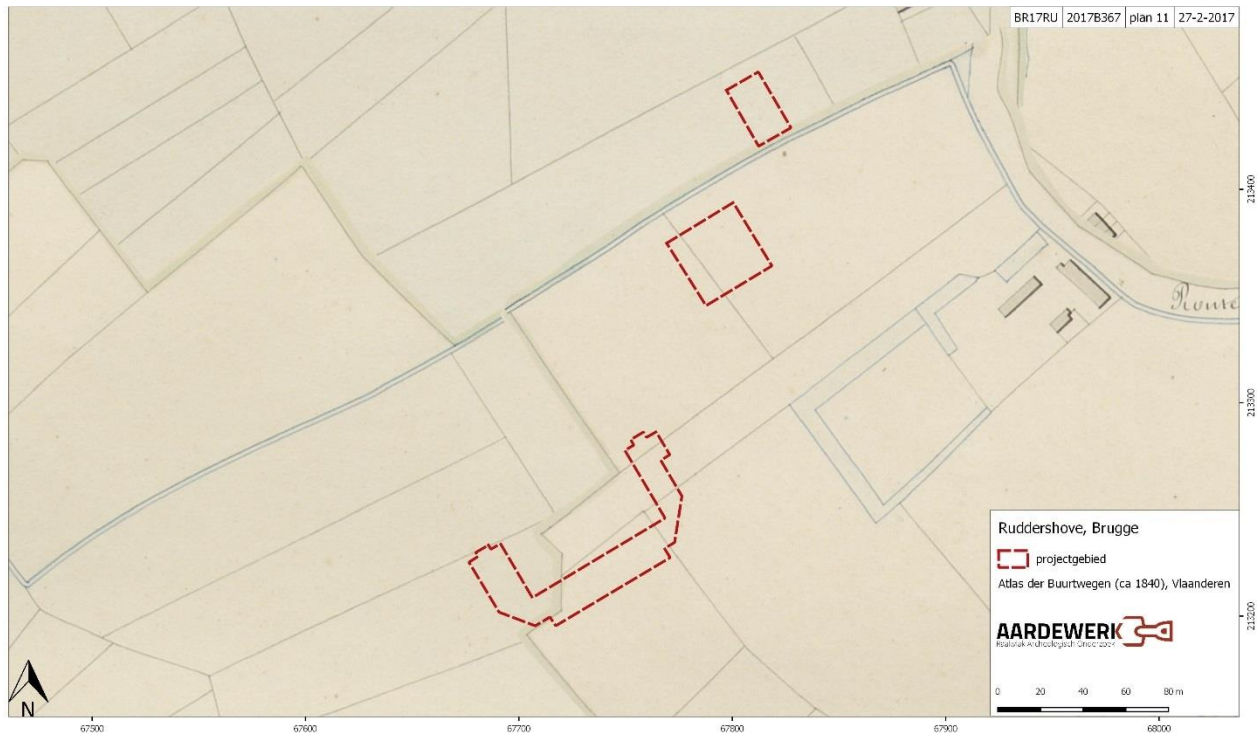
De ontwikkeling van het Sint-Jansziekenhuis en de hoofdzetel van het OCMW Brugge is duidelijk zichtbaar op de **topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw** (1950) en de orthofoto's van 1971 tot nu. Het terrein wordt sinds de 21^e eeuw intensief ontwikkeld tot een ziekenhuis- en OCMW-campus met multifunctionele accommodatie.

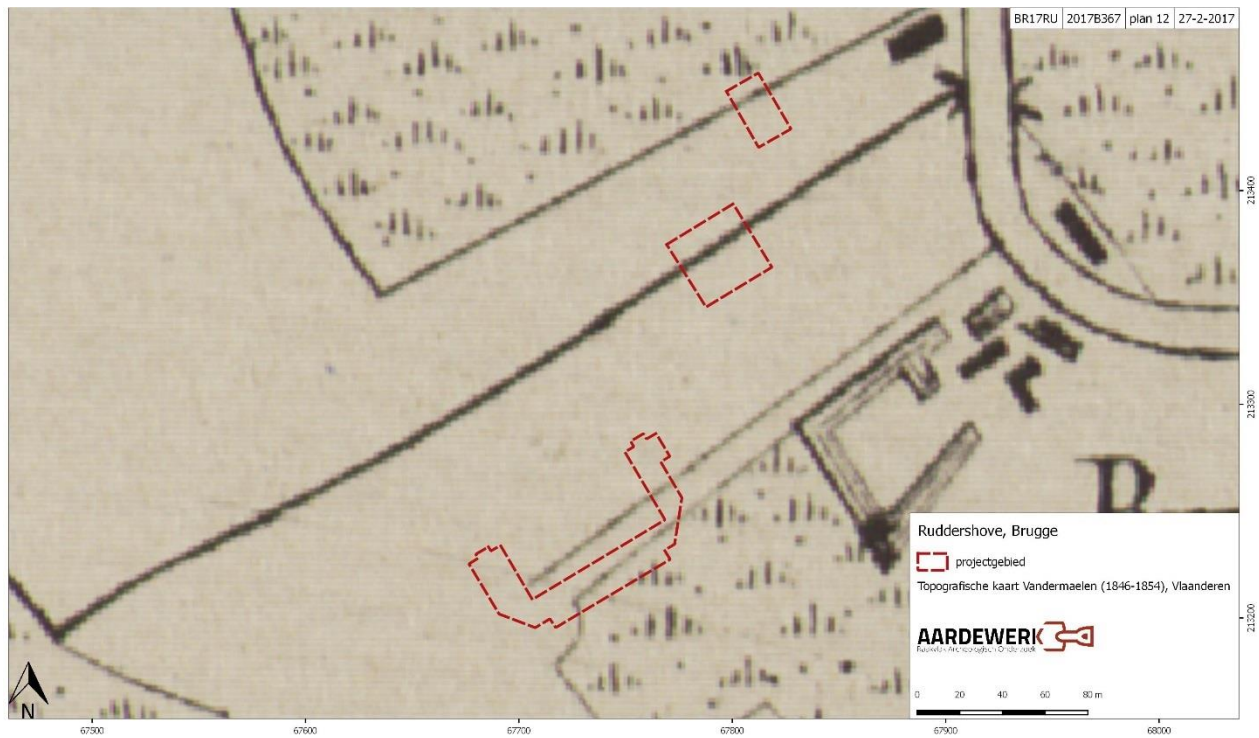
Figuur 17: Het projectgebied op de Kabinetskaart van Ferraris (AGIV)

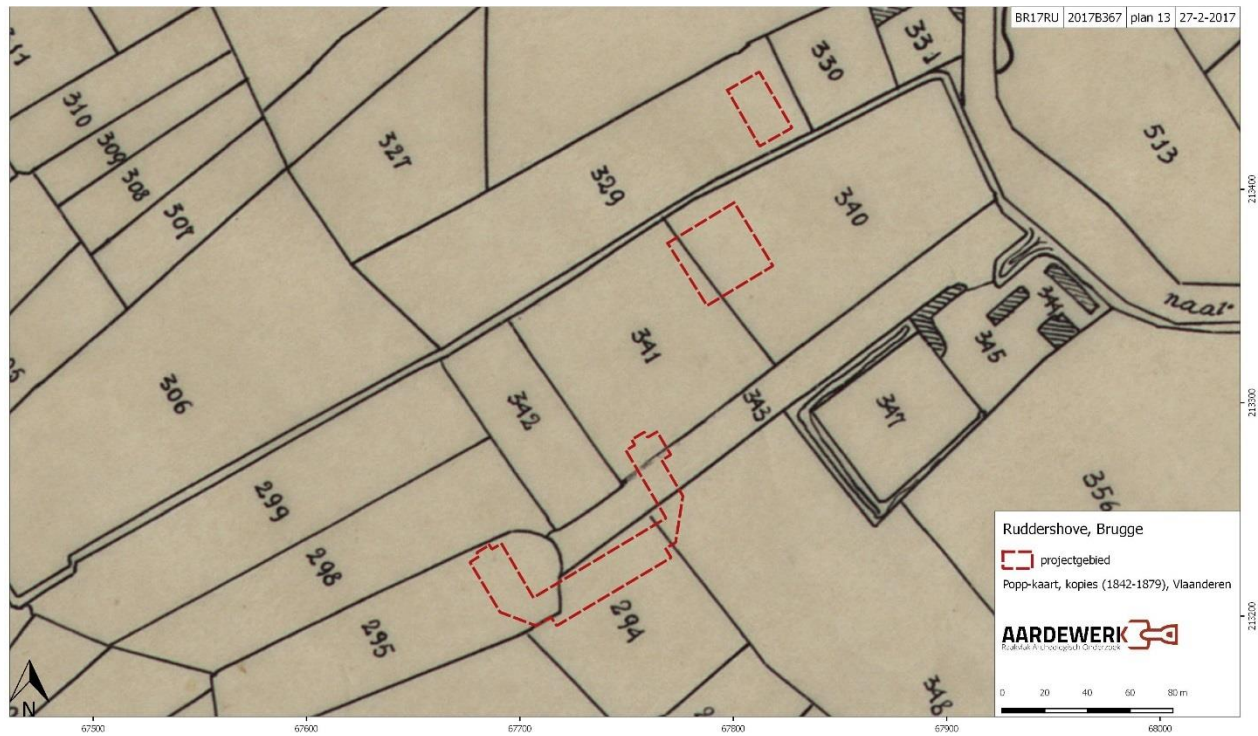
Figuur 18: Het projectgebied op de Kabinetskaart van Ferraris (uitgezoomd) (AGIV)

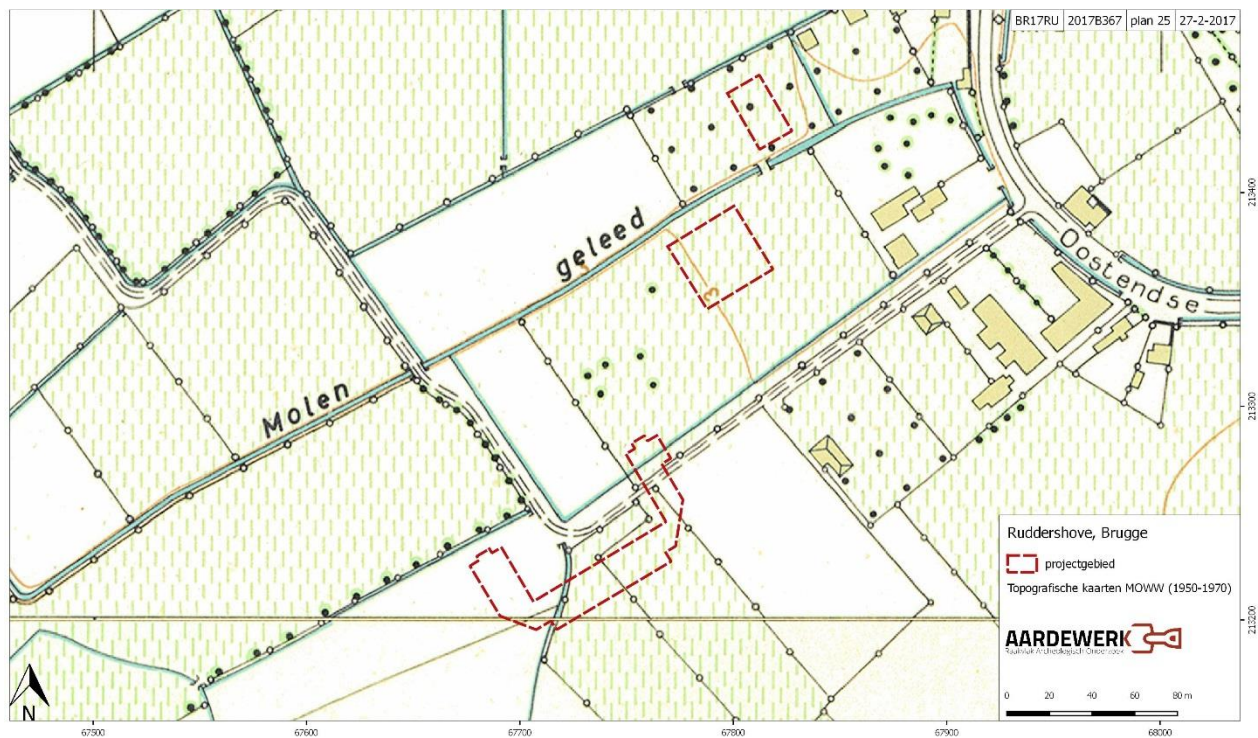
Figuur 19: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (AGIV)

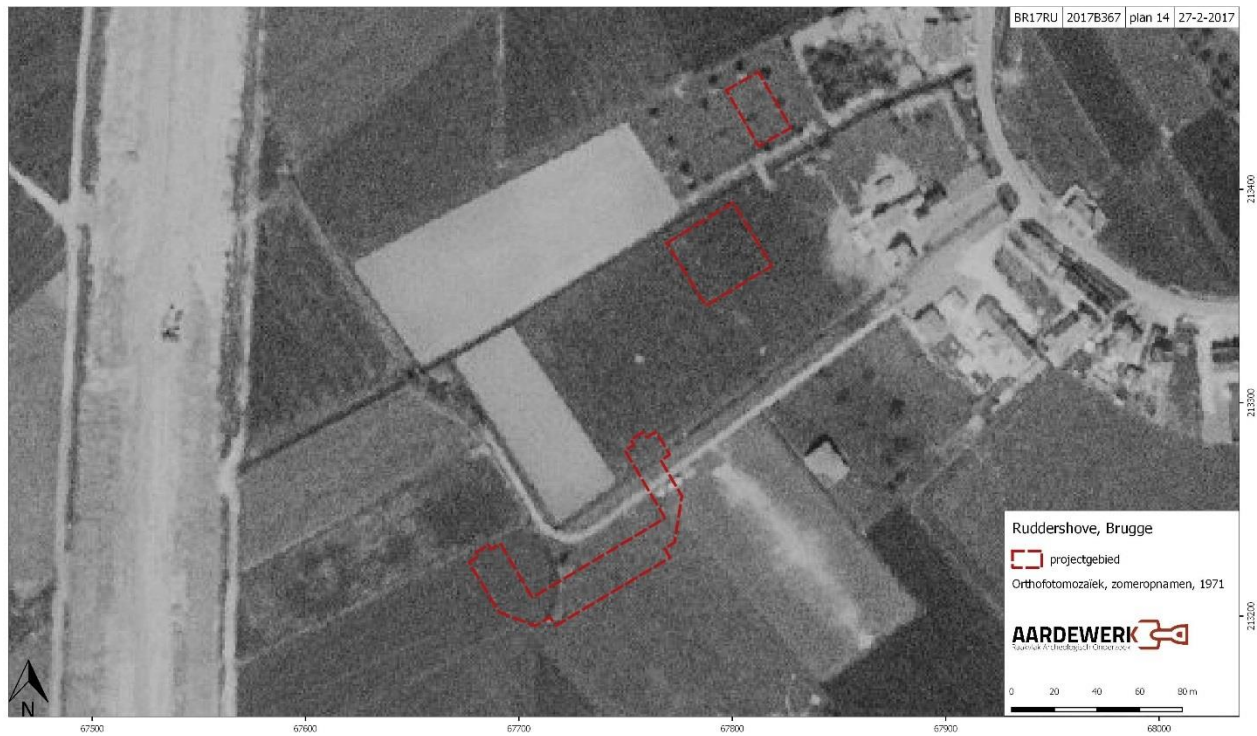
Figuur 20: Het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (AGIV)

Figuur 21: Het projectgebied op de Popp-kaart (AGIV)

Figuur 22: Het projectgebied de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950) (AGIV)

Figuur 23: Het projectgebied op de orthofoto uit 1971 (AGIV)

Figuur 24: Het projectgebied op de orthofoto uit 1979-1990 (AGIV)

Figuur 25: Het projectgebied op de orthofoto uit 2000-2003 (AGIV)

Figuur 26: Het projectgebied op de orthofoto uit 2005-2007 (AGIV)

Figuur 27: Het projectgebied op de orthofoto uit 2008-2011 (AGIV)

4.3 Archeologische voorkennis

In het projectgebied is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Raakvlak heeft drie proefsleuvenonderzoeken en een werfopvolging uitgevoerd in de directe nabijheid van het projectgebied.

In 2008 is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd langs de Oude Oostendse Steenweg in verband met de ontwikkeling van een nieuwbouwproject. Bij dit onderzoek worden voornamelijk sporen van middeleeuwse veenwinning aangetroffen. Vervolgonderzoek is niet vereist. In de profielen is zichtbaar dat de bodem tot een meter diep verstoord is en opgehoogd met zand en puin. (Hillewaert, 2008) Tijdens een werfcontrole in 2008 op de toekomstige site van het Woonzorgcentrum Vliedberg zijn enkele grachten en kuilen gevonden die aardewerkfragmenten en dierlijk botmateriaal bevatten (Hillewaert, 2009). Naar aanleiding van het bouwen van een sociaal woonproject met 80 appartementen is een proefonderzoek uitgevoerd aan de Oostendse Steenweg te Brugge. (Huyghe, 2011) De terreinen zijn gelegen aan de overzijde van het kruispunt met de oude Oostendse Steenweg. Tijdens het proefsleuvenonderzoek levert enkel sleuf 1 relevante sporen op. In de eerste meters tegen de Oostendse Steenweg is een uitbraakspoor van baksteenpuin zichtbaar. Het aangetroffen baksteenpuin is 11,5 cm breed, waaruit we afleiden dat de bakstenen een vermoedelijke lengte van 23-25 cm hebben. Daarnaast bevindt zich een zone met wat aardewerk dat dateert rond de 15^e eeuw. Dit materiaal bevindt zich op 50 cm onder het loopvlak. Bij de daarop volgende sleuven werd kreekzand aangetroffen op 65 cm onder het loopvlak. In deze sleuven zijn geen archeologische sporen aanwezig.

Figuur 28: Sfeeropname van het veldwerk langs de Oude Oostende Steenweg

Figuur 29: Sfeeropname van het onderzoek aan het WZC Vliedberg

Figuur 30: Sfeeropname van het onderzoek aan de Oostendse Steenweg

Op de Campus AZ Sint-Jan (Molenerf) in Brugge is in 2011 een archeologisch proefonderzoek uitgevoerd grenzend aan het huidig projectgebied. Het proefsleuvenonderzoek levert geen enkel archeologisch spoor op. Grote delen van de onderzoekslocatie zijn verstoord door de grondwerken die gepaard gingen met de bouw van het AZ Sint-Jan en de aanleg van de parking. Verspreid over het terrein zijn 5 bodemprofielen geplaatst. Hieruit blijkt dat de bodem 40 tot 100 cm diep verstoord is. Onder dit verstoord pakket bevindt zich de kreekruiggrond. In profiel 1 in sleuf 1 is het verstoorde pakket (An) 100 cm dik. Het bevat grote hoeveelheden steenpuin en plastic. Daaronder is de opbouw van de kreekrug deels bewaard. Behalve recent afvalmateriaal (zoals baksteen en plastic) zijn geen vondsten verzameld tijdens dit onderzoek.

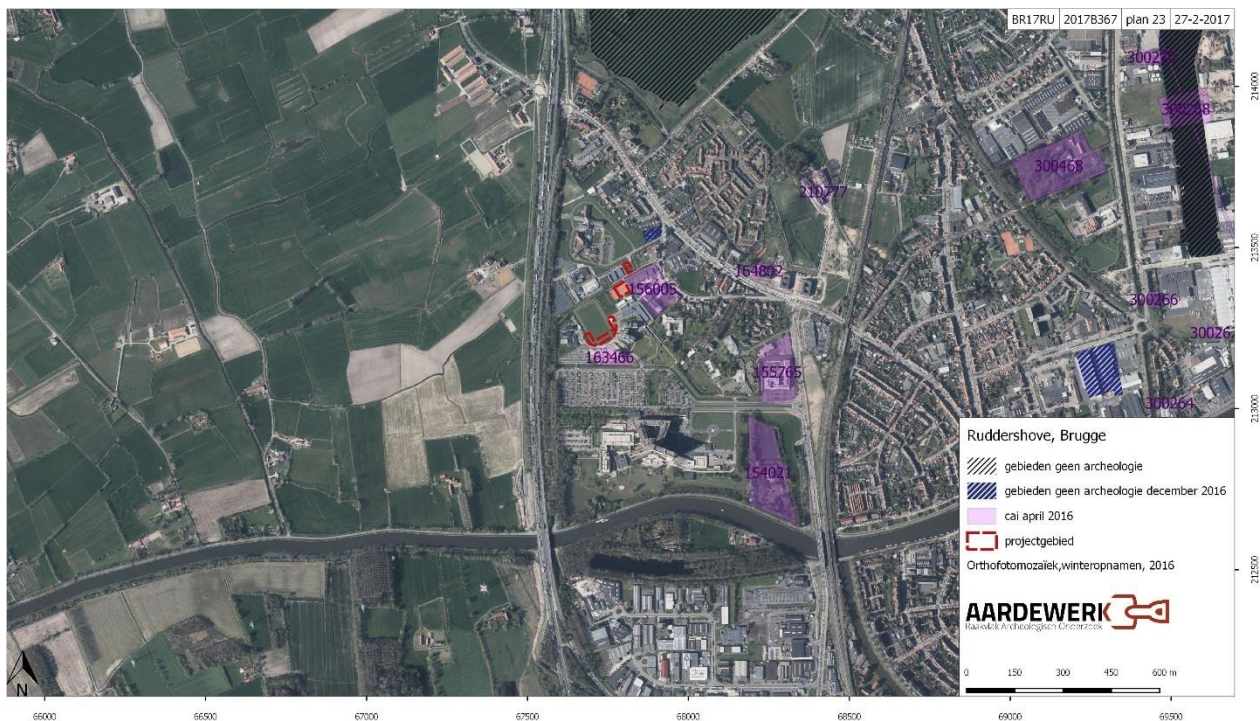
De **Centrale Archeologische Inventaris** (CAI) vermeldt zes locaties in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein (binnen een straal van 1 km). Het gaat om de vier hierboven vermelde archeologische projecten : de Oude Oostendse Steenweg (ID: 156005), het WZC Vliedberg (ID155765), de Oostendse Steenweg (ID: 164802) en Molenerf (ID: 163466). Ten zuidoosten van het projectgebied ligt de site met walgracht 'Ruddershove' (ID: 154021). Deze site bevindt zich ten noordwesten op een tweetal kilometer van het centrum van Brugge en is vandaag nog steeds een hoeve, Ruddershove genaamd. Deze site heeft twee vierkante eilanden van ongeveer dezelfde grootte (type A2aV), wat ook te zien is op de Kabinetskaart. Het noordelijke eiland is het wooneiland. De gracht is gemiddeld 9 m breed. Het wooneiland heeft een oppervlakte van ongeveer 2650 m², het zuidelijke eiland beslaat ongeveer 2960 m². (Apers, 2010, 25)

In 2015 is een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd langs de Oostendse Steenweg (ID: 210777). In de zeven sleuven dagzomen verschillende sporen en archeologische vondsten die

vermoedelijk afkomstig zijn van een woonerf uit de overgangperiode volle/ late middeleeuwen en restanten van de 19^e eeuwse bewoning op deze locatie.

Figuur 31: Sfeeropname van het onderzoek aan Molenerf en profiel 1 in sleuf 1

Figuur 32: Het projectgebied op de Centraal Archeologische Inventaris (AGIV en CAI)

5 Besluit

Op basis van het bureauonderzoek is duidelijk dat geen archeologisch erfgoed bedreigd wordt. De landschappelijke ligging betekent een laag archeologisch potentieel. Binnen een straal van 2 km is geen site ouder dan de middeleeuwen gekend. Op geen enkele historische kaart staat bewoning afgebeeld ter hoogte van het onderzoeksgebied. Zeker van het einde van de 16^e eeuw tot de 20^e eeuw kent het terrein weinig menselijke activiteit. Het terrein wordt sinds de 21^e eeuw ontwikkeld tot een ziekenhuis- en OCMW-campus. Verschillende archeologische onderzoeken in de directe nabijheid van het projectgebied leveren weinig archeologische sporen op: de bovenste meter van de bodem is sterk verstoord (zie Molenerf). Bovendien gaat het om drie in oppervlakte beperkte en geïsoleerde terreinen. De geplande werken hebben geen impact op het archeologisch bodemarchief.

Figuur 33: Zicht op het meest noordelijke parkeerterrein.

Deel 2: Algemeen besluit

6 Synthese

Aan de hand van de onderzoeksvragen kan een synthese gemaakt worden van de relatie tussen het projectgebied, het archeologische kader en de geplande bodemingreep.

Welke aanwijzingen bieden historische bronnen over het aanwezige archeologische erfgoed

Op basis van het historisch onderzoek en de archeologische voorkennis bestaat weinig kans op aantasting van begraven archeologisch erfgoed. Op geen enkele historische kaart staat bewoning afgebeeld in de omgeving van het projectgebied. Archeologisch onderzoek in de directe nabijheid van het projectgebied levert weinig archeologische sporen op. Het archeologisch potentieel van het projectgebied is laag. Het archeologisch potentieel van de periode vóór de late middeleeuwen is zeer laag.

Wat is de landschapsgeschiedenis van het terrein

Het onderzoeksterrein behoort tot de oostelijke kustpolders, net ten noorden van de grens met de zandstreek. Dit betreft relatief jonge bodems gevormd in de laatste 2000 jaar. De bodemkaart classificeert het projectgebied als 'overdekte pleistocene gronden - gebroken poldermateriaal op pleistoceen zand', 'kreekruggronden en overdekte kreekruggronden' en 'antropogeen'. Op basis van archeologisch onderzoek is duidelijk dat de bodem in de nabijheid van het projectgebied sterk verstoord is.

Wat is de impact van de geplande werken op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed

De kans op aantasting van archeologisch erfgoed op het projectgebied is laag. De kans op aantasting van archeologisch erfgoed uit de periode vóór de late middeleeuwen is zeer laag. Door de beperkte diepte van de werken wordt de top van het archeologisch bodemarchief niet geraakt.

7 Afweging noodzaak verder onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek is voldoende informatie verzameld over het projectgebied. Deze informatie wijst erop dat archeologisch erfgoed niet bedreigd is. De impact van de geplande bouwwerken is zeer laag. Vervolgonderzoek met andere onderzoeksmethodes biedt geen kans op kennisvermeerdering en is dus niet wenselijk.

Een veldkartering op dit terrein is niet zinvol. Het terrein is immers niet in gebruik als akkerland, maar als grasland of als bebouwd terrein. Veldkartering biedt geen meerwaarde en de kenniswinst is klein tot nihil. Het uitvoeren van een geofysisch onderzoek is evenmin nuttig, aangezien enkel (grootschalige of lineaire) grondsporen onder specifieke omstandigheden bij een dergelijk onderzoek kunnen worden vastgesteld. Vanuit economisch oogpunt is het niet zinvol om een

dergelijke methode in te zetten op kleine, versnipperde terreinen. Geofysisch onderzoek biedt geen enkel potentieel voor archeologische kenniswinst.

Er zijn geen specifieke aanwijzingen voor steentijd artefactensites in de omgeving van het projectgebied. Er zijn evenmin bodemkundige of landschappelijke aanwijzingen voor een begraven bodem, die een gunstig effect heeft op de bewaring van steentijdsites.

De meest voorkomende onderzoekstechniek is een proefsleuvenonderzoek. In een zone met een laag tot zeer laag archeologisch potentieel en op geïsoleerde terreinen, weegt de kostprijs niet op tegen de beperkte kans op kenniswinst.

7.1 Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Het OCMW Brugge plant de aanleg van een tijdelijke parking ter hoogte van de hoofdzetel langs Ruddershove in Brugge. Op drie locaties verspreid over de site worden 185 parkeerplaatsen voorzien op 4.250 m². De terreinen zijn in het verleden reeds bouwklaar gemaakt: de grond is geniveleerd en aangedamd. De bodemingreep beperkt zich tot het afgraven van de graszoden en het storten van steenslag. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt de OCMW Brugge samen met AardeWerk, Raakvlak Archeologisch Onderzoek. Doel van de opdracht is het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek. Dit onderzoek resulteert in een archeologienota. Op basis van het historisch onderzoek en de archeologische voorkennis bestaat weinig kans op aantasting van begraven archeologisch erfgoed. Op geen enkele historische kaart staat bewoning afgebeeld in de omgeving van het projectgebied. Archeologisch onderzoek in de directe nabijheid van het projectgebied levert weinig archeologische sporen op. Het archeologisch potentieel van het projectgebied is laag. Het archeologisch potentieel van de periode vóór de late middeleeuwen zeer laag.

De kans op aantasting van archeologisch erfgoed op het projectgebied is laag. De kans op aantasting van archeologisch erfgoed uit de periode vóór de late middeleeuwen is zeer laag. Door de beperkte diepte van de werken wordt de top van het archeologisch bodemarchief niet geraakt. Geen enkele onderzoekstechniek biedt een kans op kenniswinst. Deze informatie leidt tot de conclusie dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

7.2 Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek

Het OCMW Brugge plant de aanleg van een tijdelijke parking ter hoogte van de hoofdzetel langs Ruddershove in Brugge. Op drie locaties verspreid over de site worden 185 parkeerplaatsen voorzien op 4.250 m². De terreinen zijn in het verleden reeds bouwklaar gemaakt: de grond is geniveleerd en aangedamd. De bodemingreep beperkt zich tot het afgraven van de graszoden en het storten van steenslag. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt de OCMW Brugge samen met AardeWerk, Raakvlak Archeologisch Onderzoek. Doel van de opdracht

is het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek. Dit onderzoek resulteert in een archeologienota.

Een studie van historische en landschappelijke kaarten, in combinatie met archeologisch onderzoek in de directe nabijheid van het projectgebied, leidt tot de conclusie dat de kans op begraven archeologische sites laag tot zeer laag is. De kans dat verschillende onderzoekstechniek tot kenniswinst leiden is klein tot nihil. Deze informatie betekent dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is.

8 Bibliografie

Bodemverkenner: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>

Cadgisweb: http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

Centrale Archeologische Inventaris: <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

Erfgoedbrugge.be: https://zoeken.erfgoedbrugge.be/detail.php?nav_id=5-1&id=707634450&index=56

Geopunt: <http://www.geopunt.be/kaart>

GISWest – Topografische kaarten: <http://www.giswest.be/topografische-kaarten-ngi>

Inventaris.onroerenderfgoed.be: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121850>

Apers Thomas, 2010: *Lokalisatie en studie van sites met walgracht rond Brugge aan de hand van luchtfoto's en evaluatie van het analysemateriaal*, Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van Master in de archeologie, 158p

Coornaert Maurits, 1972: *De Topografie, de geschiedenis en de Toponimie van St. Pieters op de dijk tot 1899*, 313p

Hillewaert Bieke, 2008: *Archeologisch proefonderzoek op de terreinen aan de Oude Oostendse Steenweg*, onuitgegeven rapport

Hillewaert Bieke, Huyghe Jan en Van Besien Elisabeth, 2009: *Middeleeuwse onderzoekresultaten uit kleinschalig onderzoek in Brugge (W.-VI.)* in *Archaeologia Mediaevalis* 32, p 136-138

Huyghe Jan, 2011: *Resultaten archeologisch onderzoek aan de Oostendse Steenweg te Brugge*, onuitgegeven rapport

9 Bijlagen

BR17RU/2017B367 bodemtypes		
Bodemtype	Serie	Legende
m.Pk2	overdekte pleistocene gronden - gebroken poldermateriaal op pleistoceen zand	Deze bodems van de bodemserie P (Overdekte Pleistocene gronden) zijn opgebouwd uit gebroken zand, gebroken klei of zware klei welke op wisselende diepte rust op Pleistoceen; soms komt nog een veenlaag in het bodemprofiel voor. De P1 en P2 gronden zijn oorspronkelijk zandige Pleistocene gronden die, bij zeer hoge vloedten tijdens de Duinkerken II-transgressie, oppervlakkig vermengd werden met enige mariene klei. Gans het bodemprofiel is roestig gevlekt en kalkloos. Ze komen voor op gemiddeld 4 m hoogte. Ze hebben een ongunstige waterhuishouding, zowel wateroverlast (winter) als uitdroging (zomer). Structuurverval (zandblekgronden) is algemeen. Mits goede bemesting zijn ze matig goed voor mais, gerst en aardappelen, minder goede oogsten voor tarwe, bieten en weide. P3 gronden komen weinig voor. Hun waterhuishouding is ongunstig; er is vaak uitdroging, nooit wateroverlast. De bewerkbaarheid is sterk wisselend, wegens de doorgaans slechte structuur van de bovengrond. De P4 gronden zijn het meest verspreide type. De waterhuishouding is beter dan die van P3. Uitdroging treedt veel minder op. De bewerkbaarheid is sterk wisselend en blijft meestal beperkt tot perioden waarin de grond noch te droog noch te nat is. P4 heeft een hogere minerale reserve dan P3. Organische bemesting is zeer gewenst voor verhoging van het sorptievermogen en verbetering van de structuur. P4 gronden zijn geschikt voor de meeste poldergewassen, ze zijn minder gunstig voor weide. Drainage, dichter naarmate de gronden lager liggen, is wenselijk. De verspreiding van de P5 gronden is zeer beperkt. De landbouwwaarde van P5 is te vergelijken met die van P6, alhoewel de waterhuishouding iets gunstiger is. De P6 gronden komen veelvuldig voor. De waterhuishouding is weinig gunstig. Vaak is er wateroverlast wegens de kwelwerking uit het Pleistoceen. De bewerkbaarheid is zeer beperkt en alleen mogelijk wanneer de grond noch te nat noch te droog is. De minerale reserve is van grote betekenis. Zware organische bemesting is nodig voor akkerland ter verbetering van de structuur. Deze grond is geschikt voor alle poldergewassen, ook voor weide. Dichte drainage is nodig voor akkerland. De P7 gronden hebben een slechte bodemstructuur, maar zijn gemakkelijk bewerkbaar. De bemestingsbehoefte ligt hoog vooral voor organische meststoffen. Deze gronden zijn matig geschikt voor mais en aardappelen
m.A2-D2	kreekruggronden en overdekte kreekruggronden	De kreekruggronden (Serie A) omvatten de gronden van de met zand en met klei opgevulde Duinkerken II-getijderekenen. De overdekte kreekruggronden (serie D) nemen slechts een klein gedeelte van het Middelland in. Hun bodemprofiel verlicht min of meer geleidelijk van boven naar onder. Er komen ook gronden voor die geheel uit lichte klei zijn opgebouwd. De overdekte kreekruggronden zijn geheel kalkhoudend; de bovenste horizonten zijn nochtans in sterke mate ontkalkt. De overdekte kreekruggronden met storende laag op geringe diepte kunnen een meer belangrijke oppervlakte innemen. De bodemprofielen bestaan er uit klei en soms lichte klei op 30 tot 40 cm diepte, rustend op zwaardere Duinkerken II-klei, die overgaat tot lichter materiaal op minder dan 100 cm diepte. Ten gevolge van het voorkomen van de weinig doorlatende laag op geringe diepte hebben ze een gestoorde waterhuishouding en zijn daardoor oppervlakkig nogal nat. De structuur van de bovengrond is nogal labiel, zodat na voldoende regenneerslag de onbedekte bovengrond kan dichtslempen (blekgronden). De gronden van de serie D worden overwegend als bouwland uitgebaat. Ze vormen meestal lange stroken en liggen op gemiddeld 4 m hoogte.
OB	antropogeen	Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in de bebouwde zone (OB) zijn daar een voorbeeld van.

Bijlage 1: Verklaring bodemtypes (op basis van Van Ranst en Sys, 2000)

BR17RU/2017B367 plannenlijst					
ID	type	onderwerp	bron	aanmaak	datum
plan 1	situering projectgebied	GRB-basiskaart	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 2	situering projectgebied	orthofoto 2016	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 3	situering projectgebied	topografische kaart	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 4	situering projectgebied	gewestplan	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 5	situering projectgebied	GRB-basiskaart (uitgezoomd)	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 6	situering projectgebied	kadaster	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 7	historische kaart	Pourbus	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 8	historische kaart	Fricx	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 9	historische kaart	Kabinetskaart van Ferraris	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 10	historische kaart	Kabinetskaart van Ferraris (uitgezoomd)	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 11	historische kaart	Atlas der Buurtwegen	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 12	historische kaart	Vandermaelen	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 13	historische kaart	Popp	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 14	situering projectgebied	orthofoto 1971	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 15	situering projectgebied	orthofoto 1979-1990	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 16	situering projectgebied	orthofoto 2000-2003	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 17	situering projectgebied	orthofoto 2005-2007	AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 18	situering projectgebied	orthofoto 2008-2011	DOV	digitaal	27/02/2017
plan 19	landschappelijke kaart	bodemkaart	DOV	digitaal	27/02/2017
plan 20	landschappelijke kaart	tertiair geologische kaart	DOV	digitaal	27/02/2017
plan 21	landschappelijke kaart	quartaair geologische kaart	DOV	digitaal	27/02/2017
plan 22	landschappelijke kaart	bodemerosiekaart	DOV	digitaal	27/02/2017
plan 23	situering projectgebied	centraal archeologische inventaris	CAI en AGIV	digitaal	27/02/2017
plan 24	landschappelijke kaart	hoogtekaart	DOV	digitaal	27/02/2017
plan 25	historische kaart	MOWW	AGIV	digitaal	27/02/2017

Bijlage 2 Plannenlijst